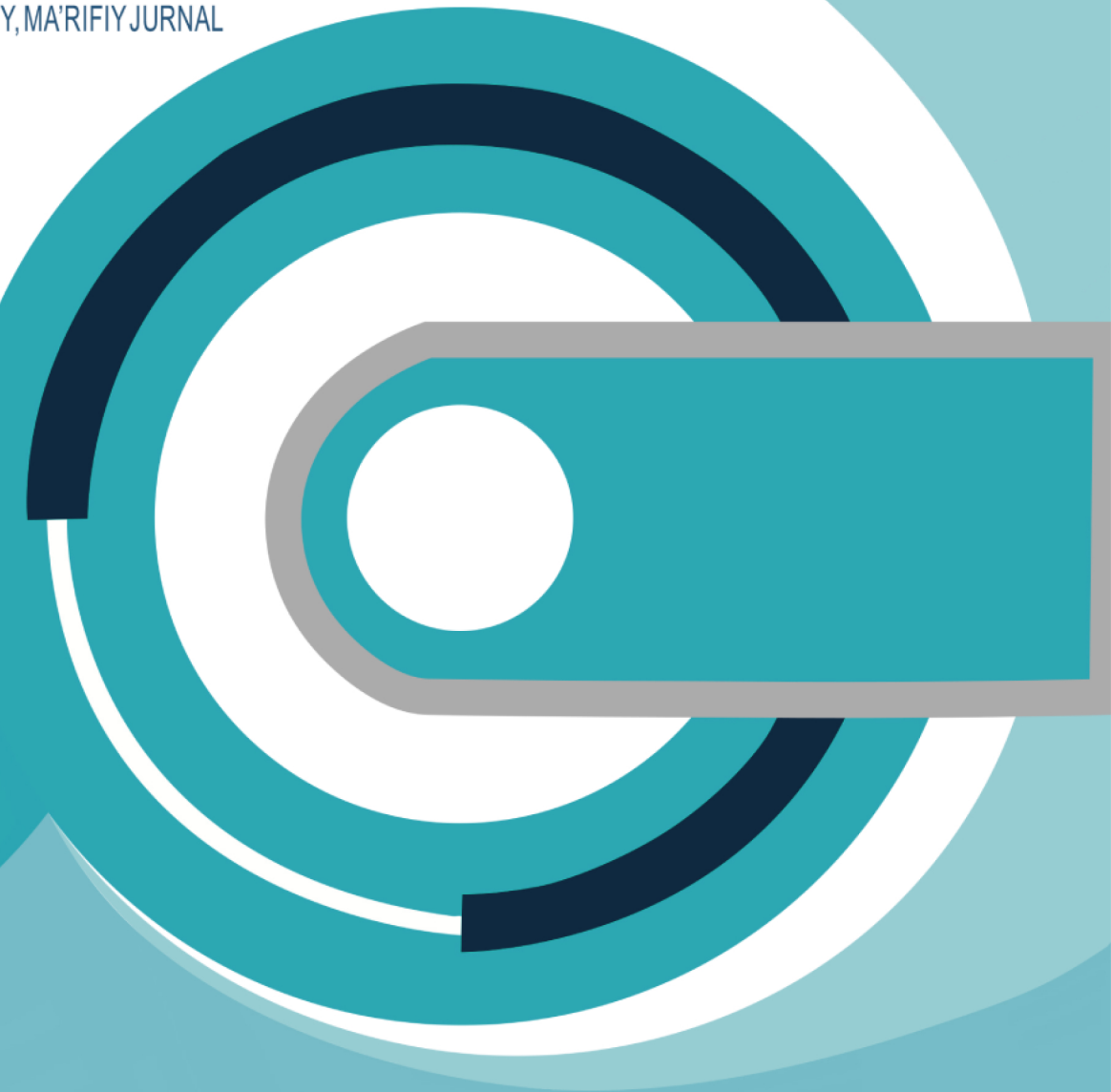

KASB-HUNAR TA'LIMI

ILMIY-USLUBIY, AMALIY, MA'RIFIY JURNAL

2023, № 7-son

KASB-HUNAR TA'LIMI

Профессиональное образование
Professional education

Ilmiy-uslubiy, amaliy, ma'rifiy jurnal
2023-yil, 7-son

Muassislar:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
Pedagogik innovatsiyalar, professional ta'lim
boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta
tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti

Bosh muharrir: Z.Y.XUDAYBERDIYEV

Ijrochi direktor: H.SIROJIDDINOV

Tahrir hay'ati:

M.XOLMUXAMEDOV, R.X.JO'RAYEV,

A.Q.JALALOV, A.R.XODJABAYEV

J.SH.SHOSALIMOV, A.NABIYEV,

A.A.HASANOV, H.SIROJIDDINOV,

K.M.GULYAMOV

Jurnal 2000-yildan nashr etila boshlangan.
O'zbekiston matbuot va axborot agentligida
2007-yil 3-yanvarda qaytadan ro'yxatga olinib,
0109-raqamli guvohnoma berilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar
Mahkamasi huzuridagi Oliy Attestatsiya komissiyasi
tomonidan 2017 yil 29 avgustdagi 241/8 qarori
bilan Pedagogika fanlari bo'yicha dissertatsiyalar
yuzasidan asosiy ilmiy natijalarni chop etishga
tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Manzil: 100095, Toshkent sh., Olmazor tumani

Universitet ko'chasi, 2-uy

Tel.: 90-979-75-89; 94-677-90-32;

E-mail: kasbhunartalimi@mail.ru,
ksbjurnal@inbox.uz.

Nashr uchun mas'ul

H.Sirojiddinov

Sahifalovchi:

I.Sirojiddinov

Tahririyat fikri muallif nuqtai nazariga to'g'ri
kelmasligi mumkin.

Tahririyatga yuborilgan maqolalar tahrir etilmaydi
va egasiga qaytarilmaydi.

Jurnaldan ko'chirib bosilganda "Kasb-hunar ta'limi"
jurnalidan olingani izohlanishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 25.11.2023-yil.

Bichimi 60x84 1/8

Bosma tabog'i 10. Adadi 60 nusxa.

Buyurtma "PROFIEDUPRESS" MChJ

bosmaxonasida chop etildi.

Korxona manzili: Toshkent shahri, Sirg'ali tumani,
Yangi Sirg'ali ko'chasi, 18-uy

МУНДАРИЖА

Узоков Ш.З. Инновацион ёндашув асосида талабаларнинг касбий-педагогик компетенциясини шакллантириш.....	3
Солиев Н.С. Понятия проектно-конструкторских компетенций у будущих инженеров на основе цифровых технологий.....	9
Эргашев Ж.Б. Необходимость совершенствования методической системы преподавания информатики в общеобразовательных школах.....	13
Karimov F.X. Salomatlikni optimallashtirish: o'rta yoshli erkaklar uchun samarali mashqlar rejimini ishlab chiqish.....	16
Primova G.G'. Didaktika ta'lim jarayonining bosh omillaridan biri sifatida.....	21
Akmalova M.Z. Yangi o'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish muammosi.....	25
Muxametov A.M. Jismoniy tarbiya va ommaviy sport sog'lomlashtirish mashg'ulotlarida yuklamalarni meyorlashtirish.....	31
Ashirov A.P. Ўқув-билиш фаолияти ва уни фаоллаштириш зарурияти.....	35
Умаров А.Г. Особенности формирования педагогической ответственности через развитие профессиональных компетенций у будущих учителей.....	41
Алиходжаева Г.С. Формирование сенсорных эталонов в дошкольном возрасте.....	45
Кенжаев Ш.Х. Нравственное и профессиональное воспитание будущих педагогов.....	49
Лафасов Б. Ўқувчилар касбий кўникмаларини ривожлантиришда робототехниканинг ўрни.....	55
Исмазова Н.И. Таълим жараёнида талабаларининг экологик компетенциясини шакллантириш хусусиятлари.....	60
Усманова М.С. Алишер Навоий асарларидаги фитонимларнинг деривацион хусусиятлари.....	67
Мустафаева З.С. Обучение грамоте в дошкольных образовательных организациях.....	71
Djabbarov A.I. Yadro ulotirishda kuch sifatini rivojlantirish.....	77
Rustamova N.R. Raqamli texnologiyalar va vitagen ta'lim.....	82
Usmanova G.U. Uyushmagan yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirish bo'yicha elektron axborot resurslari va ta'lim vositalaridan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari hamda imkoniyatlari.....	86
Xalikov F. Ta'lim tizimida testologiyadan foydalanishning nazariy asoslarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	91
Рузиев Ш.И. Ўқув-билиш фаолияти ва уни фаоллаштириш моҳияти.....	101
Fayziyeva U.Y., Bo'ronboyeva Sh., Boyqulova P., Erkinova D. Alohida ehtiyojli bolalarga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish.....	109
Arabboyev H. O'quvchilarni ommaviy sport sog'lomlashtirish jarayoniga tayyorlashning pedagogik modeli va metodikasi.....	114
Raxmanova M.U. Bo'lajak o'qituvchilarning o'quv va kognitiv kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan mustaqil ishlarni tashkil etishning pedagogik mexanizmlari.....	120
Kamolov E.R. Kaolinni boyitish jarayonini boshqarish sistemasining algoritmik strukturasi ishlab chiqish.....	128
Yakubova Sh.E. Sharq mutafakkirlar merosi asosida Talaba-yoshlarda pozitiv dunyoqarashni shakllantirish metodlari.....	133
Umirova G.Sh. Texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarining boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatlari.....	137
Maxmudov M.J. Kreativ yondashuv asosida talabalarining kompozitsion qobiliyatlarini rivojlantirish.....	144
Файзуллаева Н., Паттаева Ш. Кредит-модул тизими шароитида таълим хизматлари бозорини ривожлантириш.....	151
Guliyev A. Talabalarining intellektual kompetentligini rivojlantirishning zarurati.....	157
Tajibaev J.X. Hududiy dizayn kod qoidalarni shakllantirish zaruriyati va qo'llanilish doirasi.....	162
Sarmanov O.B. Ishlab chiqarish ta'limi ustasining kasбий kompetentligiga qўйиладиган талаблар.....	166

Imamnazarov E.D. Bo'lajak muhandislarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....	171
Алимназаров О.М. Ўқувчиларнинг мустақил таълимини ташкил этишда электрон таълим ресурсларидан фойдаланиш методикаси.....	175
Таджибаев А.Б. Таълим тизимида ўқитувчиларнинг график компетенциясини ривожлантириш омиллари	178
Халилов Р.Ш. Интерпретация философских концепций и абстрактных идей в изобразительном искусстве.....	194
Xoliyorov B.H. Таълим ташкилотларининг кластерли ёндашув асосида ҳамкорлик фаолиятини ривожлантириш йўналишлари.....	190
Odilova H.Q. Fikrlash-tasavvur, idrok etish-bilish uzviyligini ta'minlashda maktabgacha yoshdagi bolalarni tevarak-atrofga ekologik munosabati muhim omili sifatida.....	195
Xoliqova R.M. Ona tili ta'limida o'quv topshiriqlari masalasi	199
Axmedova M.E. Modul-kredit tizimi uchun mustaqil topshiriqlar tuzish va foydalanishda metodik yondashuv.....	206
Begmatov R.R. Voyaga yetmagan yoshlar huquqbuzarligini oldini olishning pedagogik imkoniyatlari.....	212
Saydullayeva N. Kreativlik tushunchasi va uning shakllanishi.....	216
Ko'kiyev B.B. Talabalarni loyihalashtirish qobiliyatlarini rivojlantirish.....	221
Raxmonova M.X. Innovation yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy potensialini rivojlantirish texnologiyalari.....	226
Karshiyev J.A. Auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar jarayonida talabalar ma'naviyatini rivojlantirishning zamonaviy shakllari.....	232
Fayzullayeva D.U. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarni o'qitish jarayonida smart texnologiyalardan foydalanish.....	237
Qayumova O. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ona tiliga oid lingvistik kompetensiyalarini takomillashtirishda xorij tajribasi.....	240
Umarova G.A. Integrativ yondashuv asosida ta'lim jarayonini tashkil etishning pedagogik zarurati.....	245
Ibragimova G.S. Umumiy o'rta ta'lim maktablarini boshqaruv jarayonini takomillashtirish texnologiyasi.....	251

ALOHIDA EHTIYOJLI BOLALARGA KO'RSATILAYOTGAN XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH

UBAYDA YUNUSOVNA FAYZIYEVA

Chirchiq davlat pedagogika universiteti pedagogika fanlari nomzodi,
dotsent

BO'RONBOYEVA SHAHZODA, BOYQULOVA POKIZA,
ERKINOVA DURDONA

Chirchiq davlat pedagogika universiteti 2-kurs talabalari

Annotatsiya: maqolaning asosiy maqsadi inklyuziv ta'limni tashkil qilish shart-sharoitlari, samarali olib borish omillarini o'rganishdan iborat. Ushbu ilmiy ishda alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan bolalarga inklyuziv ta'limni tashkil qilish, jarayon mobaynida ota-onalar, mahalla, o'qituvchining roli, munosabati yoritilgan. Shuningdek kar va zaif eshituvchi bolalarning inklyuziv ta'limi ijtimoiy hayotga moslashuvi masalasi ilmiy maqolaning eng muhim jihatlaridir.

Аннотация: Основная цель статьи – исследование условий организации инклюзивного образования, факторов эффективной реализации. В данной научной работе освещены организация инклюзивного образования для детей с особыми образовательными потребностями, роль и отношение родителей, соседей и учителей в процессе. Также важнейшими аспектами научной статьи являются вопросы инклюзивного образования глухих и слабослышащих детей и адаптации к социальной жизни.

Abstract: The main goal of article is to study the conditions for organizing inclusive education, the factors of effective implementation. In this scientific work, the organization of inclusive education for children with special educational needs, the role and attitude of parents, neighborhood, and teacher during the process are highlighted. Also, the issue of inclusive education of deaf and hard-of-hearing children and their adaptation to social life are the most important aspects of the scientific article.

Alohida ehtiyojli bolalarga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish orqali inklyuziv ta'lim va tarbiyani rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalarining shtatlarini bosqichma-bosqich optimallashtirish orqali to'liq shtatli maxsus o'qituvchilar birligini ajratish rejalashtirilgan edi, biroq birinchi o'quv yili oxirigacha shtat ajratilmadi. Bu esa amalga oshirish jarayoni sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi.

Kadrlar tayyorlashni takomillashtirish va kadrlar tayyorlashning boshlang'ich bosqichida reabilitatsiyaga erishish orqali ko'zda tutilgan ixtisoslashtirilgan ta'lim

muassasalari xodimlarini optimallashtirish nuqtai nazaridan kamida uch yil talab qilinadi (chunki yangi milliy dasturga o'tish, test sinovlari va yutuqlar vaqt talab etadi).

Shaxsiy ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va takomillashtirish ta'minlanadi. Individual dasturlar o'quv yili oxirigacha ishlab chiqilmagan va o'qituvchilarga yetkazilmagan, buning natijasida inklyuziv sinflarda o'qituvchilarning faoliyatida katta qiyinchiliklar yuzaga keldi, bu bolalarning fanlar bo'yicha o'quv materialining sifatiga katta ta'sir ko'rsatdi.

Oliy o'quv yurtlarining maxsus o'qituvchilar bilan ta'minlash va yuqori

kurs talabalarini pedagogika yo'nalishiga pedagogik amaliyot davrida jalb etish ham birinchi o'quv yili yakuniga qadar to'liq bajarilmagan. Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligidan ko'ngillilar ajratish haqidagi buyruq oradan bir yil o'tib chiqdi. Shuningdek, quyidagilar o'z vaqtida bajarilmagan:

- uslubiy bazani yaratish, inklyuziv ta'limni joriy etish holatini o'rganish, inklyuziv ta'lim g'oyalarini aholi o'rtasida targ'ib qilish va tarqatish bo'yicha ishlarni tashkil etish. Inklyuziv ta'limni sifatli amalga oshirishga qaratilgan xalqaro va respublika konferensiyalari, inklyuziv sinf o'qituvchilari, individual dasturlar bo'yicha ishlovchi mutaxassis o'qituvchilar, umumta'lim maktablari psixologlari uchun o'quv seminarlarini tashkil etish va o'tkazish.

Shu va boshqa ko'plab sabablarga ko'ra, kar va zaif bolalarning aksariyat ota-onalari uyda yoki internat sharoitida ta'lim olishni afzal ko'rishadi.

Ta'limning qisman inklyuziv shaklidan mamnun bo'lgan va birgalikda ta'limga ijobiy munosabatda bo'lgan ota-onalar bor va qiyinchiliklar ularni qo'rqitmaydi.

Mazkur qoida jamiyatning barcha tuzilmalarini safarbar qilishga mo'ljallangan klasterning barcha sub'yektlarini jalb qilgan holda inklyuziv ta'limni tashkil etish va joriy etishda klasterli yondashuvni qo'llashning ishonchliligi va maqsadga muvofiqligini ham tasdiqlaydi.

Shuningdek, o'qituvchilar uchun barcha zarur, majburiy shart-sharoitlar va metodik yordamdan foydalangan holda sifatli ta'lim olish uchun shart-sharoitlar yaratishdir.

YUNESKO xalqaro tashkiloti tomonidan qabul qilingan kar va zaif eshituvchi bolalar ta'limining qabul qilingan jahon standart talablariga muvofiq inklyuziv ta'limning maqsadlari barcha bolalarni umumiy ta'limga qamrab olish va ularning tengligini

ta'minlashdan iborat.

Shu bilan birga, jahon tajribasidan kelib chiqqan holda, inklyuziv ta'limni amalga oshirishning asosi bo'lgan inklyuziv ta'limning o'ziga xos qoidalari mavjud bo'lib, unda har bir bola yashash huquqiga egaligi, baxtli bolalikka munosib ekani, o'z o'rniga ega ekanligi alohida talqin etiladi. Sifatli ta'lim olish huquqi, boshqalar bilan muloqot qilish zarurati, ular jismoniy, hissiy va aqliy muammolardan qat'i nazar, barcha boshqa bolalar kabi bir xil, jamiyatning teng huquqli a'zolari, bolalarning moslashuvi va ijtimoiylashuvi birgalikdagi harakatlar bilan amalga oshiriladi. inklyuziv ta'lim ishtirokchilari soni o'z sinfidagi maktab-internatdagidan ko'ra umumta'lim maktablaridagi hayotga, uyda bo'lish, muloqot qilish va mahallada yashashga yaxshiroq moslashish; barcha ta'lim muassasalari barcha bolalar uchun foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Barcha talabalar uchun do'stlik va o'zaro tushunish ta'lim muvaffaqiyatining kalitidir; bolalar o'rtasidagi bag'rikenglik, inklyuziv ta'lim muvaffaqiyatining asosiy kaliti hisoblanadi.

Ota-onalar haqida talqin qilinadi: kar va zaif eshituvchi bolalarning ota-onalari o'z farzandlari uchun baxtli bo'lish huquqiga ega. O'z farzandining jamiyatga moslashishini ta'minlashning asosiy figurasidir. Inklyuziv ta'lim ta'lim jarayonining barcha tuzilmalarining hamkorligiga asoslanadi.

Treningni tashkil etish va mazmuni haqida - eshitishda muammosi bo'lgan bolalar uchun individual ta'lim rejasi inklyuziv ta'limning zarur elementi, kar va zaif eshituvchi bolalarni boshqa bolalardan o'qitishning farqi, majburiy tibbiy, psixologik va pedagogik yordam; maxsus bolaning ijtimoiylashuvi va ijtimoiy integratsiyasi, birinchi navbatda, belgilangan maxsus ta'lim tizimi, qulay ijtimoiy muhit, ota-onalarning

malakali yondashuvi, yashash joyida ta'lim olish imkoniyati, alohida ehtiyojli bolalarning umumiy ta'limdagi hayotga yaxshiroq moslashishi bilan bog'liq bo'lgan maktablar, uyda bo'lish, muloqot qilish va o'z turidagi maktab-internatga qaraganda mahallada yashash;

O'qituvchining yordami va faoliyati:

- o'quvchilarning real imkoniyatlarini hisobga oladigan va ularning alohida ta'lim ehtiyojlarini qondiradigan ta'lim yo'nalishlarini, shu jumladan, individual yo'nalishlarni ishlab chiqish va amalga oshirish, shaxsiy yondashuv inklyuziv ta'lim samaradorligini qanday ta'minlashi, inklyuzivlikning ahamiyati va universal ehtiyoji, bu kar va zaif eshituvchi bolalarning ijtimoiy tajribasini o'zlashtirish, ta'lim imkoniyatlarini yaxshilash, sog'lom bolalarda bag'rikenglik, faollik va mustaqillikni rivojlantirish, moslashuvchan ta'lim muhiti
- ta'lim jarayonini yordamchi vositalar va texnologiyalar bilan jihozlash (qulay va samarali kirishni ta'minlashning texnik vositalari);

- ta'lim va sotsializatsiya uchun tuzatish va rivojlantiruvchi fan muhiti;

- talabalar jamoasini birlashtirish, hamkorlik, o'zaro ta'sir va o'zaro yordam ko'nikmalarini rivojlantirish;

- ijtimoiy integratsiya va inklyuziv ta'limga oid davlat qonunchiligining axloqiy me'yorlariga tayanish imkoniyati, umumiy ta'lim tizimi o'qituvchilarining maxsus pedagogik vakolatlarga ega bo'lishi;

- integratsiya jarayonini amalga oshirishda jamoaviy yondashuv integratsiya jarayoniga jalb qilingan barcha mutaxassislar uning izchilligi va yaxlitligini ta'minlagan holda bir jamoa bo'lib hamkorlik qiladilar;

- kar va zaif eshituvchi bolalarni yaxlit pedagogik jarayonga integratsiyalashuvi, paradigmasi va maxsus pedagogik qo'llab-

quvvatlash texnologiyalarini amalga oshirish;

- har bir bola o'z imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda barcha o'quvchilar bilan birgalikda umumiy o'quv fanini o'z imkoniyatlari doirasida o'zlashtiradi va ushbu fan bo'yicha o'z bilimlarini jamoaviy bilimga qo'shadi;

- muassasaning ta'lim tizimini ta'lim jarayoni ishtirokchilarining bag'rikenglik idroki va munosabatlarini shakllantirish va rivojlantirishga yo'naltirish.

Mahalla va jamoat tashkilotlarining ishtiroki:

- mahallada, ota-onalar jamoasida, mahalla bolalari jamiyatida o'tkaziladigan tadbirlar orqali imkoniyati cheklangan bolalarga bag'rikenglik ko'nikmalarini shakllantirishda jamoatchilikning faol ishtiroki;

- mahalla vakillarining mahalla xotin-qizlari o'rtasida xotin-qizlar masalalari bo'yicha olib borayotgan ishlari, har bir oila farzandlarining yordamga muhtoj bolalarga insonparvar, mehr-oqibatli munosabatda bo'lishi, hovlida, o'yin maydonchalarida yordam ko'rsatish va boshqalar.

- mahalla mas'ul shaxslarining davlat muassasalari, savdo shoxobchalari, madaniy-ma'rifiy muassasalar bilan muayyan qo'llab-quvvatlashga muhtoj bolalarning to'siqsiz kirishi, alohida e'tibor ko'rsatishi, ta'mirlash xizmatlari ko'rsatishi yoki istalgan faoliyatni amalga oshirishi;

- ko'rishida, harakat-tayanch a'zolarida, eshitishda muammosi va boshqa muammosi bo'lgan bolalarning erkin harakatlanishi va o'yin maydonchalarida ishtirok etishi uchun sharoit yaratish;

- ko'rish, eshitishda nuqsoni bo'lgan, harakatlanishicheklangan bolalarning mahalla kutubxonalari va jamoat kutubxonalarida (naushniklar va audiokitoblar bilan ovoz kuchaytiruvchi qurilmaning mavjudligi),

ayniqsa, viloyatlar va qishloq joylarda kirishlari uchun sharoit yaratish;

- eshitishda muammosi bo'lgan bolalarni sport majmualarida, sport tadbirlari va musobaqalarda ishtirok etishlari uchun sharoit yaratishda mahallalarga ko'maklashish.

Yuqorida sanab o'tilgan barcha umume'tirof etilgan tartib va qoidalar, inklyuziv ta'limni tashkil etish, amalga oshirish, monitoring qilish, ta'lim jarayonini sifatli tashkil etishni ta'minlashga qo'yiladigan talablar muvaffaqiyatli inklyuziv ta'limga erishishning kalitidir.

Inklyuziv ta'limni amalga oshirish muvaffaqiyati sub'ektlarning birgalikdagi harakatlarini to'g'ri tashkil etish bilan chambarchas bog'liq. Keyingi bobda inklyuziv ta'limni amalga oshirishda kompleks yondashuv modeli, uning tamoyillari, yondashuvlari va texnologiyalari masalalari yoritilgan. Kar va zaif eshituvchi bolalarga ham sifatli xizmat ko'rsatiladi. Inklyuziv ta'lim kar va zaif eshituvchi bolalarni ham qamrab oladi.

Xulosa

1. Respublikamizda alohida ehtiyojli bolalarni tarbiyalash hukumatimiz va butun jamiyatimizning muhim muammolaridan biridir. Keyingi yillarda yaratilgan qonunchilik bazasi buning isbotidir. Hukumatimiz tomonidan inklyuziv ta'limni tashkil etish va joriy qilish masalalari bo'yicha qabul qilingan qator hujjatlardan kelib chiqib, 2021-2022-o'quv yilidan boshlab amalga oshirish boshlandi. Bunday qaror ko'plab ochiq muhokamalar, shuningdek, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalarning ijobiy natijalari asosida qabul qilindi.

2. Erishilgan natijalarga qaramasdan, amalga oshirishning uslubiy, tashkiliy va psixologik muammolari bilan bog'liq bo'lgan bir qancha hal etilmagan jihatlari

ham mavjud. Mamlakatimizda eshitishda muammosi bo'lgan bolalar ta'lim tizimini takomillashtirishda ularning sifatli va munosib ta'lim olish huquqini ta'minlash asosiy mezon hisoblanadi. Shu sababli, bir qator hujjatlarda bolalarning imkoniyatlariga mos keladigan individual yondashuvlarni joriy etish vazifasi ta'kidlangan. Bolaning qaysi ta'lim turida o'qiganligidan qat'i nazar, uning fan asoslarini o'zlashtirishi, ijtimoiy hayot uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni egallashini ta'minlaydigan metodik tizimga aniq ehtiyoj paydo bo'ladi.

3. Dasturlar mazmunidagi katta farq va turli toifadagi bolalar uchun ta'lim imkoniyatlaridagi farq hisobga olindi va hamma uchun yagona ta'lim maydonini yaratishga harakat qilinganda, ta'lim sifatiga qandaydir ta'sir ko'rsatishi kutildi. Inklyuziv ta'lim kontseptsiyasi ajratilgan ta'limning ustunligini rad etadi, ta'lim jarayonini takomillashtirish orqali bolalarni qamrab olishni kengaytirish yo'lini tasdiqlaydi. Bu barcha eshitishda muammosi bo'lgan bolalar uchun ta'lim turini tanlash imkoniyatini beradi. Jamiyatda yangi tushunchalarni tushunish boshlanadi va qarama-qarshi nuqtai nazar shakllanadi. Birinchi navbatda, barcha fuqarolarning o'ziga xos xususiyatlari va farqlariga qaramay, ta'lim olishdan teng foydalanishga chaqiradi.

4. Inklyuziv ta'lim pedagogikasi uchun taklif etilayotgan integratsiyaviy ijtimoiy-pedagogik yondashuv, birinchi navbatda, ijtimoiy makonni qurish usullari va mexanizmlarini, munosabatlarni tarbiyalash va ta'lim omili sifatida o'rganish va tushuntirish nuqtai nazaridan qimmatli bo'lib chiqadi. Bolalarni ijtimoiylashtirish, ularning xususiyatlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda yondashuv doirasida biz eshitishda muammosi bo'lgan bolalar ishtirokchiga aylangan muhitda shakllangan

ko'p darajali munosabatlarning yangi sifatini ko'ramiz. Ushbu yondashuv bizga bir nechta yo'nalishlarni birlashtirgan holda bolani ta'lim muhitiga kiritish muammolarini o'rganishga imkon beradi. Shaxsning ijtimoiy rivojlanishi, ijtimoiy muhitni tayyorlash, shaxs va atrof-muhit o'rtasidagi o'zaro ta'sirni ta'minlash, ehtimol, bunday integratsiyalashgan

yondashuvdan foydalanish inklyuziv ta'limning bir qator parametrlarini ajratib ko'rsatishga imkon beradi. Uning asosiy vazifalaridan birini hal qilish uchun eng muhimi, eshitishda muammosi bo'lgan bolalarni ijtimoiylashtirish vazifasi uning mustaqil hayot tarziga erishishini belgilaydi. Mustaqil shaxsga aylantiradi.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Бола ҳуқуқлари тўғрисида Конвенция. Халқаро ЮНИСЕФ ташкилоти. Тошкент, 1989. – 48 б.
2. Всемирная декларация об образовании для всех и рамки действия для удовлетворения базовых образовательных потребностей // Всемирная конференция по образованию для всех. 9 марта 1990, Джомтьен, Таиланд. – URL: <http://www.un.org/>
3. Ю.Файзиева. Имконияти чекланган болалар учун ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернатларининг келажаги - касбий таълим беришда "Инклюзив таълимнинг долзарб масалалари: муаммо ва уларнинг ечимлари мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференция материаллари тўплами Тошкент – 2021
4. У.Ю.Файзиева. Условия для качественной и эффективной организации инклюзивного образования
Инклюзив таълимнинг долзарб масалалари: муаммо ва уларнинг ечимлари мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференция материаллари тўплами Тошкент – 2021
5. Н.Н.Малофеев. От равных прав к равным возможностям, от специальной школы к инклюзии. Известия РГПУ им. Герцена. 2018. №190. 8-15 стр.
6. Королева И.В., Пудов В.И., Зонтова О.В. Реабилитация постлингвальных детей и взрослых с кохлеарными имплантатами // Дефектология - Москва, 2001. № 5. - С.21-34
7. У.Ю.Файзиева Теоретические основы кластерной модели инклюзивного образования Монография // Издательство "NISO - POLIGRAF" Ташкент, 2023.